

Lehet-e tehát csodálkoznunk, ha a folytonosan növekedő nép-szám mellett nemcsak a tápanyag, hanem még a nagyobbserű pusztítás és fogyasztás következtében az anyag általános mennyisége kevesebb lesz?*

A tápanyag általános fogytával, fogy azonban a nép ereje, a nép jólléte, a nép maga is!

Itt nyílik aztán a természettudománynak azon nagyszerű tere bebizonyítani, hogy az ember jóllétét még közvetlenül is a tápanyag szaporítása által elősegíteni képes, s csakugyan, bár hova is tekintünk, mindenütt azon meggyőződést nyerjük, hogy a természettudományok nagy áldást hoznak az azokat méltányló és alkalmazni szerető népekre. Ime a mesterséges haltenyésztésben is mutat nekünk a természettudomány egy utat, melyen szeretett hazánk jóllétét emelhetjük; rajta tehát, talpra magyar!

Kriesch.

A ternyő tiszafa (*Taxus baccata*) tenyésztéséről.*)

Ujabb időben a ternyő tiszafa jobbára már csak egyes példányokban található — rendszeren csak nehezen hozzáférhető helyeken s ott is sokszor már csak mint bokor.**)

Ezen fanem nem tartozik ugyan a bővebb termésűekhez; mégis már szépsége miatt is megérdemlené, hogy azt végkép elpusztulni ne engedjük és annak, kivált a parkokban, nagyobb tért engedjünk.

Régibb időkben ezen fanem nagyobb állabokban ugyan szinte nem fordult elő; de egészben véve mégis gyakrabban volt található mint jelenleg.

A ternyő tiszafa lassankénti pusztulásának okát, nézetünk szerint, abban lehet keresni:

a) hogy az, mint említve volt, soha nagyobb állabokban nem létezett s ennél fogva valami nagyra soha nem is becsültetett;

b) hogy növekedése szerfelett lassu és erősebb törzsek elő sem fordulnak;

c) hogy gesztje bizonyos esztergályos munkákra nagyon keresetett, s ennél fogva a lopásnak nagyon ki volt téve.

*) Ezen, és f. é. III. füzetünkben megjelent, ugyan a ternyő tiszafára vonatkozó czikk csaknem egyidejűleg küldetvén szerkesztőségünkhöz, mindkettőt változtatás nélkül adjuk; fentartván azonban magunknak ezen tárgyhoz később szinte pár jegyzettel járulni.

Szerk.

***) Árva, Turóc, Szepes (a letánfalvai és káposztafalvai határookban), Gömör (Tiszolez és Dobsina környékén), Ungmegyék némely vidékein, Erdélyben helyenként (Borszék vidékén) fordul elő.

Szerk.

Természetes megújulása ezen fánemnek csak kis terjedelemben történt; mesterséges tenyésztésével pedig legfőlebb a kertészek foglalkoztak régi időkben.

Tudomás szerint ugyanis a mult századokban majdnem kivétel nélkül a feszes francia izlést utánozták az uri disz kertekben és ennek folytán a fákat mindenféle, néha eléggé idomtalan alakok szerint nyesegették. Erre pedig a ternyő tiszafa kiválóan alkalmas, minthogy a nyesést — a legkegyetlenebb csonkításig — szívesen tűri, miért is ezen célra sokfelé használtatott.

A mennyiben azon nézetet vagyunk, hogy a természetbarátnak már magában véve kötelessége, mennyire tőle telik, azon lenni, hogy semminemű növény, vagy állatfaj a föld kerekésgről végkép el ne enyészszék; — s valamint melegen csatlakoztunk azon természetbarátok fölszólalásához, kik a Kárpátainkban veszendő félben levő marmotta s egyéb állatfajok fentartása s megőrzése mellett szót emeltek*): ugy el nem mulaszthatjuk, erdő- és mezőgazda társainkat arra figyelmeztetni, hogy a már hazánkban is pusztuló félben levő, és szép alakjánál fogva valódi diszfát képező ternyő tiszafát végkép elenyészni ne engedjék és ne csak ott, hol még található fentartani, hanem kisebb részletekben helyenként mesterségesen is tenyészteni el ne mulasszák.

A ternyő tiszafának felnevelése legegyszerűbben és legbiztosabban plántálás által eszközölhető, mely célra a csemeték erdei fáskolában felnevelhetők.

A ternyő tiszafa gesztje igen szilárd és tartós, a fekete szinezést igen jól veszi fel s ezért gyakorta német ébenfának is nevezetik. Asztalosok és esztergályosok nagyra becsülik és drágán fizetik.

Ezen fának tűs levelei igen sűrű állásuak és igen szép sötétzöld színűek; némileg a jegenyefenyő leveleihez hasonlitanak. A gyönyörű piros színű bogyók őszszel kellemes látványt nyújtanak; de azoknak élvezete embereknek és állatoknak ártalmas; sőt lovaknak és más házi állatoknak az ágak is ártalmasak.**)

Gyepük (eleven sövények) készítésére a ternyő tiszafa igen alkalmas, minthogy a nyesést igen jól szíveli, anélkül, hogy belső tömötségében legkevesbé szenvedne.

P.

*) Lásd ez évi II. füzetünk 98-ik lapját.

**) Erre nézve a nézetek és tapasztalatok eltérők, miként később közlendő jegyzeteinkben kimutatni fogjuk.

Szerk.